

DIN SCIINȚA PENTRU TOȚI

PEDAGOGIE

Educațiunea femeelor

Tóte felurile de educațiuni sunt bune pentru femei; trebuie să învețe tot ce învață băceții; le convin studiile înalte?

Aceste cestiuni — dacă persist încă în o țară unde bunul simț arată că cultivându-se spiritul femeii, nu trebuie să se exagereze suma cunoșcințelor ce trebuie să li se dea — sunt des puse în Inglitera, America, Germania unde e mai mare de cât la noi mania femeelor învățate, femeelor doctori.

Doctorul Withers Moore, președintele ultimei sesiuni a Asociațiunei medicinei inglese, și a pus și el aceste cestiuni și s'a întrebat dacă e bine a se da sistematic femeelor pentru a intra în luptele sociale aceleași arme ca bărbaților.

Dupe doctorul Moore, dacă femeea e primită în lupta vieței, ea va fi uă luptătoare egală cu bărbații, atunci s'a sfârșit cu „cavaleria“ și cu „curtenia“, ce sunt ale ei cele mai bune apărătoare: ea póte să se așepte să fie „tratată“ combătând. Adică cât mai greu. Și, în apărarea opiniunei doctorului, voi reaminti ce sunt femeele. Tot d'una, în un grup, în o mulțime, în o adunare, femeele au avut dreptul de prioritate. Autoritatea în acest cas, și sub or-ce formă ar fi reprezentată, nu cutesă a interveni.

Alt punct din cele mai de căpetenie: D-l Moore admite că ori-ce cheltuélă de putere rezultând din înalte studii — e firesce pentru femeu uă scădere a energiei în funcțiunea sa proprie, adică aceea ce constă în perpetuarea speciei, pe cât se póte perfecționând-o. Aceste înalte studii vor împiedica d'a deveni mame acelea ce au făcut pe cele mai bune mame: în or-ce cas, ele vor face mame inferióre (din pun-

tul de vedere fiziologic); și, din'altă parte nici uă creșcere nu le vor face ceea-ce fi lor ar fi putut face. De pildă — pentru ca să fixes argumentul sub formă de exemplu, — mama lui Bacon, cât ar fi fost de deșcéptă n'ar fi putut nici uă dată scrie *Novum organum*, și închipuindune că ar fi priimit educațiunea trebuincioasă pentru a 'l încerca numai, ea n'ar fi devenit nici uă dată mama lui Bacon..... De asemenea pentru aceea a lui Goethe.

Dacă argumentul pare contestabil când e vorba de ómeni eșceptionali și de operele lor, e mai serios aplicat la mijlocia umanității. În'adevăr, înaltele autorități cred că cu cât educațiunea femeei e mai rafinată, cu atât copii săi sunt mai slabi. Herbert Spencer dice mai eu sémă în „Principiile sale de biologie“ că munca fizică face pe femei mai puțin prolific; apoi adaugă: „Aceași sterilitate relativă sau absolută e d'asemenea rezultatul muncelor intelectuale.“ Cu tóte că educațiunea fetelor bogate nu e încă ce trebuie să fie, dacă se consideră că ele sunt mai bine hránite ca acelea ale claselor sărace și că din tóte punctele higiena lor e de ordinar mai bună, nu se póte atribui inferioritatea lor din punctul de vedere al reproducțiunei de cât cheltuelei intelectuale cărei ele se află supuse și care atinge fórté simțitor fisicul lor.

De altă parte sir Benjamin Browe dice: „La clasele bogate, mai tot d'una inteligența fetelor e cultivată în socotéla vigórei lor fizice pentru că le trebuie mai multă vreme și sfortări de cât fraților lor pentru a ajunge la aceleași rezultate.“ Doctorul Clarke, din Statele Unite, e ast-fel de speriat de efectele ce produce uă înaltă cultură în țara sa asupra condițiunelor fizice a femeelor, în cât a ajuns să se întrebe dacă în mai curând de cincideci ani Americanii nu vor ajunge, pentru ca să nu dispară de pe fața pământului, să și ia soții din Europa. Doctorul Hertel, medicul danez, a con-

statat în scôlele superioare din țara sa că 29% din băeți și 41% din fete sunt în o stare de sănătate precară din pricina eșesului muncii; anemia, scrofulele și durerile de cap bântue cu deosebire. Profesorul Bistroff a făcut aceleași constatări în St.-Petersburg.

Din aceste fapte și din cel mai mare număr de altele de aceleași gen doctorul Withers Moore crede că poate să conchidă că munca peste măsură înpusă prin concursurile și examenele de învățământ superior, primejdioase chiar băeților, e cu mult mai mare fetelor. El crede că oboselele de acest tel, repetate asupra mai multor generațiuni succesive, vor sfârși prin a face ca femeia să devie cu totul impropriu funcțiunii sale de mamă. Admite că, dându-se fetelor uă creștere îndestulătoare, trebuie a se avea de scop principal a face din ele blânde tovarășe, iar nu rivale a bărbatului.

Și Doctorul Moore are dreptate. Ca și părinții și moșii noștri, el gândește că locul femeii e la foierul domestic iar nu la academie. El crede că rolul bunei gospodare e acela ce convine mai mult femeelor fie ele bogate or sărace. Nu sunt exemple care să lipsescă, de femei care deși au uă instrucțiune superioară celor alte femei, dar chiar inferioare cu toate acestea unei bune instrucțiuni secundare de băeți, devenind lesne nișee pedante de cari fugi îndată ce le zărești de departe.

H. R.

MEDICINA POPULARĂ

Cine a petrecut mai mult sau mai puțin la țară, a avut cred destule ocațiuni să se convingă că mortalitatea cea mare de prin satele noastre, provine mai mult din cauza lipsei mijloacelor și a neștiinței cum trebuie să se caute un sătenu când se îmbolnăvește.

Din pricina acésta mulți țărani suferinți

lângedese în pat, se topesc de bôlă și mor cu zile, fără ca cine-va să le vie în ajutor.

Se întâmplă adesea ca unele persoane bune la inimă să dorască a tămădui sau ușura suferințele sătenilor, însă n'au nici dênsele unde să citească lécul.

Puținele cărți de medicină ce s'au tipărit până acum pentru popor, sunt așa de puține și de incomplete în cât nu pot da rezultatul dorit.

Am avut vre o câte-va manuale bunișore, dar ediția lor s'a epuizat.

De aceia suntem de opinie că s'ar aduce mari folose populațiunii suferinde de la țară, dacă s'ar pune la concurs cea mai bună carte de medicină populară și dacă ea s'ar trimete gratis tuturor primăriilor rurale din regat ca să se citească locuitorilor.

Servindu-se cine-va de cunoștințele trase din cartea acésta, va putea să vindece sau să amelioreze pe bieții țărani fără a căror muncă proprietățile n'ar avea nici o valoare, esportul nostru ar fi nul, și sêrăcia în țară fără margini.

Na trebuie a se face din știința medicinei un mister, și a o ține numai pentru discipolii lui Ipoerat; ci trebuie să scótem din trênsa și pentru popor atât cât poate să înțelégă și cât poate să'i aducă folos, învățături, care în genere iau numele de *medicina populară*.

Iată ce dice în privința acésta d-r Ratier, în unire cu cei mai însemnați doctori, nu numai ai veacului nostru, dar și ai veacurilor trecute:

„Intunerecul și neștiința au fost tot-d'una vătămătoare, iar adevărul și știința folositoare, nu numai obștei întregi dar și fiște cărni mădular al ei. Misticismul cu carele la mulți li este drag a împrobodi știința de a videca, servește de hobot numai nedomerirei, lăcomiei și înșelăciunei; iar *Medicina*, ca una ce este fiica cea dréptă a adevărului și a înțelepciunei, nu se sfiește nici odinióră să arate publicului lucrările și isprăvile sale.“

Și înțeleptul Bișant, dice tot în privirea acésta:

„Fiște care om ce șeie a citi, este în stare a înțelege principiile medicinei și a trage folos pin povățuirele ei, nu numai pentru sine dar și pentru aprópele său. El poate să învețe cum să se apere de înrîurii vătămătoare cum să se ferescă de răurile nedomerirei,